

beležio rast građanskog društva. Međutim, evolucije stila u Aleksićevom slikarstvu nije bilo. Ono je ostalo onakvo kakvim ga je formirao za vreme studija na bečkoj Akademiji između 1826. i 1830. godine: koloristički smireno, valerski razudeno, crtački pedantno, pozoklasistički uzdržano. Za njega, kao i za većinu savremenika, ideal je ostala zanatska perfekcija i brižljiva modelacija. Bečka Akademija im je sugestivno pomagala da u takvim nastojanjima vide cilj, a naručiocu ih takođe podržavali da poštuju njima prihvatljive osobine naturalizma tek rođenog građanskog slikarstva.

Aleksić se kretao po severnom Banatu i Bačkoj, osvajajući poslove ambicioznošću i razumnim cenovnikom. Od toga što je imao dvojicu-trojicu učenika (Novak Radonić, Aksentije Marodić,

daleko je značajnije da je bio rodonačelnik slikearske porodice u kojoj su bili sin Dušan i unuci Ivan i Stevan. Prezaposlenost je kvarila tehnologiju njegovih slika, ali je ogromna produkcija portretista i ikona bila svojevrsna škola kroz koju su prošle stotine portretisanih i mnogobrojni vernici koji su stajali pred njegovim ikonostasima. Aleksić je uspeo da izgradi sopstveni slikarski izraz u kome nije bilo mnogo mesta za kolorističke bravure; do sledno, od prvih do poslednjih godina rada, ostao je privržen tonski i valerski bogatom načinu slikanja. Bez kolebanja i istraživačkih rizika Aleksić srpskom slikarstvu nije doneo nešto revolucionarno novo, kao uostalom ni pripadnici njegove generacije pojedinačno, ali je svoju epohu obeležio slikearskom baštinom trajne vrednosti.

Aranka Mojak

Bogomil Karlavaris

Vojvođanska keramika ostvarila je poslednje decenije vidan napredak. Znatan doprinos tom usponu dala je i Aranka Mojak. U početku orijentisana na oblikovanje funkcionalne keramike, ona je postepeno ušla u avanturu keramoplastike. I kao što je to slučaj u određenim trenucima razvoja, priklonila se tendencijama koje je afirmisala grupa beogradskih keramičara. Naime, priklonila se tendenciji da keramika bude razudena, razigrana, živa u ritmu i perforacijama, intenzivna u boji, jednom rečju takva da maksimalno angažuje mogućnosti gline i boje. Međutim, za razliku od većine keramičara, Aranka Mojak nastoji da održi i neke elementarne oblike koji izviru iz same prirode materije. Ona, naime, gradi svoje reljefe ili figure pretežno od zatalasnih glinenih traka i time nastoji da očuva duh gline, njene osobine i posle pečenja. Time se i na jedan specifičan način ostvaruje dekorativnost — valovita i meka. U najboljim

primerima ovo nastojanje vodi i očekivanom rezultatu. Međutim, kada su ove trake prenagomilane, kada deluju svojim jednosmernim ponavljanjem, postaju smetnja za celovito doživljavanje plastičnih masa.

Među ostvarenjima koja imponuju uravnoteženošću treba ubrojati niz reljefa koji se mogu shvatiti i kao zodijak, ali i kao samostalne jedinice. Ova serija obuhvata motive bika, lava, ovna, kozoroga, raka itd. Uz ove radove valja pomenuti i plastiku ovna, gde su glinene trake srećno postavljene i asociraju na runo. Očigledno je da je Aranka Mojak došla do svoga izraza u ovom materijalu, a to je značajna vrednost. Drugo je pitanje koliko ovakva orientacija odgovara tendencijama u savremenoj umetnosti, gde se pre svega očekuje izuzetna invencija, a ponekad i šok, što keramika verovatno ne dozvoljava u onoj meri koliko to pružaju drugi izražajni mediji u umetnosti.

Cvetan Dimovski

Bogomil Karlavaris

Relativno mlad grafičar, Dimovski je već zapažen na kolektivnim izložbama, a član je i grupe „Novosadski likovni krug“. Dimovski neguje isključivo tehniku akvantine u boji i to u harmoniji sivo-crno-crveno. Njegovi motivi su prividno svakodnevni: žene u prostorima ili u kupatilu, koncerti, igračice, a izuzetno i mrtve prirode sa običnim predmetima. Međutim, ovaj svakidašnji prioritet krije u sebi uvek neku posebnu napetost, teskobu, neku krutost i vanvremenski trenutak, pa tako jednostavne scene deluju i irealno. Taj utisak je pojačan i tretmanom linije i oblika, ali isto tako i harmonijom sivog i crvenog. Ponekad ove grafike

asociraju, naročito mrtve prirode, na neke vrsne japanske grafičare, ali u svojoj poruci Dimovski je ipak nešto drugačiji. I naslovi njegovih grafika govore o spomenutoj orientaciji umetnika. Oni su kratki, ali, u redosledu, kao da otkrivaju jedan drugi svet, običan i tuđ istovremeno. Takvi su naslovi: Igračica, Velike orgulje, Pred nastup, Za klavirom, Posmatrači u cilindrima, Ukrati gitarista, U kupatilu, Bekstvo, Crvene senke. Vezujući se više za objekat, Dimovski ne zanemaruje ni likovne vrednosti, i, slično mnogim mlađim umetnicima, traži da mu izraz ima neku funkciju, neku poruku.

Renato Percan i Karlo Paliska

Bogomil Karlavaris

Mali likovni salon Kulturnog centra u Novom Sadu, koji je i do sada nastojao da proširi krug likovnih umetnika koji izlažu u Novom Sadu, pružio je gostoprinstvo dvojici likovnih umetnika iz Pule — Renatu Percanu i Karlu Paliski. Kako likovna umetnost Istre nije dovoljno poznata publici u Srbiji, to je ova izložba imala i odgovarajuću kulturnu funkciju, funkciju prvog upoznavanja sa njenom likovnom umetnošću.

Ono što na prvi pogled pada u oči kod oba izlagača, približno iz iste generacije, jeste jasna težnja ka traženju čistih likovnih vrednosti, bez ilustrativnosti i imitacije. Oba umetnika nemirno tragaju u sferi ritmova, struktura i boja. Iako su studirali u Zagrebu, na njihovim slikama dominira izvesna mediteranska harmonija, jedan srećan splet ličnog i usvojenog.

Percan je umetnik širokog dijapazona, bavi se crtežom, grafičkom, skulpturom i slikanjem, pretežno pastelima. Više se koncentriše na ritmove struktura, ali u krajnjoj viziji ostaje jasan i sugestivan. Paliska je slikar koji iza sebe ima mnoge istraživačke faze, od one bliske emformelu, preko geometrijske apstrakcije koja ima srodnosti i sa op-artom, slikane akrilicom, sve do velikih zamaha ritmičkih masa bliskih gestualnoj umetnosti. Prvi kontakt sa likovnim umetnicima iz Istre pokazuju da se u toj sredini neguje umetnost sigurnog ukusa, aktuelna i živa. I ovom prilikom, kao i mnogo puta ranije, može se ponoviti ista misao, korisno je i potrebno da se organizuje više izložbi radi međusobnog upoznavanja umetnika iz svih naših regiona.